

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
BAKİ DÖVLƏT UNİVERSİTETİ

060201-Ədəbiyyatşünaslıq

(Türk xalqları ədəbiyyatı)

Kod: İF-M5661

Türk və Azərbaycan ədəbi əlaqələri
fənninin

P R O Q R A M I

Magistr hazırlığı üçün

BAKİ - 2018

Тяртиб едән

Firuzə Abdulla qızı Ağayeva

filologiya elmləri doktoru professor

Bakı Dövlət Universiteti

Redaktor

Ramiz Baxşəli oğlu Əskərov

filologiya elmləri doktoru professor

Bakı Dövlət Universiteti

Ряйчиляр:

Nizami Məmmədov

Bakı Slavyan Universiteti

filologiya elmləri doktoru, professor

Kəmalə Nəcəfova

Bakı Dövlət Universiteti

filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

FƏNNİN TƏDRİSİNƏ DAİR İZAHAT

Bu fənn Bakı Dövlət Universitetinin magistr pilləsində 2004-cü ildən tədris olunur. Fənnə 20 mühazirə, 10 məşğələ saati ayrılmışdır.

Azərbaycan - Türkiyə xalqları arasında əlaqələrin tarixinə nəzər saldıqda bu məsələnin mürəkkəb və ziddiyyətli inkişaf yolu keçməsi bəlli olur.

Son dövrlərdə iki xalq arasında ədəbi-mədəni sahədə əlaqələrin genişlənməsinə böyük önəm verilir. Türkiyə ilə Azərbaycan arasında qarşılıqlı tərcümə prosesi sürətlə davam edir, kitab, dərgi, qəzet alış-verişi çoxalır, ədəbiyyat, mədəniyyət ongünlüklərinin sayı artır. Tədqiqatlar, araşdırmalar aparılır. Monoqrafiyaların nəşri günü-gündən çoxalır.

Proqramda iki xalq arasında əlaqələrin qədim dövründən başlayaraq, yeni mərhələyə qədər sistemləşdirilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Saatların mövzular üzrə paylanması:

№	Mövzular	Cəmi	Mühazirə	Seminar
1	Azərbaycan-Türkiyə ədəbi əlaqələri tarixindən	4	2	2
2	Folklor əlaqələri	4	2	2
3	XIII-XIV əsr ədəbi əlaqələri. Nizami əsərlərinin türkcə tərcümələri	4	2	2
4	«Xəmsə» mövzuları və türk ədəbiyyatı	4	2	2
5	Füzuli və Türkiyə ədəbiyyatı	4	2	2
6	XVI-XVII əsr türk divan ədəbiyyatında qəsidə janrının nümayəndələri	4	2	2
7	Türk sufizmi və Azərbaycan ədəbiyyatı	4	2	2
8	XVII-XVIII əsrlərdə Türkiyə və Azərbaycan aşığı ədəbiyyatının nümayəndələri.	4	2	2
9	XIX əsr Türkiyə – Azərbaycan ədəbi əlaqələri	4	2	2
10	XX əsr ədəbi əlaqələri	4	2	2
11	XX əsrin əvvəllərində Türkiyədə milli hərəkat	4	2	2
12	N.Hikmət və Azərbaycan	4	2	2
13	R.N.Güntəkin və Azərbaycan	4	2	2
14	Ə.Nesin və Azərbaycan	4	2	2
15	Müasir dövr Türkiyə-Azərbaycan ədəbi əlaqələri	4	2	2
	Yekun	60	30	30

MÖVZULARIN ƏHATƏ DAİRƏSİ

Azərbaycan-Türkiyə ədəbi əlaqələri tarixindən. Türkiyə və Azərbaycan xalqlarının yaxın və uzaq keçmişdəki tarixinə baxış. Digər türk dövlətləri ilə ədəbi-mədəni, beynəlxalq əlaqələri. Azərbaycan – Türkiyə ədəbi əlaqələrinin tarixilik və müasirlik baxımından aktuallığı. Etnik, mənəvi-mədəni regional amillərə görə bu əməkdaşlığın ədəbi əlaqələr kompleksində müstəsna yeri. SSRİ ilə Türkiyə arasında bütün sahələrdə əlaqələrin genişlənməsi. Azərbaycanın da bu prosesə qoşulması. Bu əlaqələrin yalnız mərkəzin nəzarəti altında həyata keçirilməsi. Mərkəzin Azərbaycan ilə Türkiyə arasında ədəbi-mədəni əlaqələrinə məlum səbəblərə görə imkan verməməsi. İki qardaş xalq arasında ədəbi və mədəni əlaqələrin mürəkkəb və ziddiyyətli inkişaf yolu. Əlaqələrin tarixi baxımdan obyektiv qiymətləndirilməsi. Bütün bu maneələrə baxmayaraq ədəbi əlaqələrin genişlənməsi və yeni formalar əxz etməsi. (1), (5), (15)

Folklor əlaqələri. Türkiyə və Azərbaycanın şifahi xalq yaradıcılığında milli gələnek və görənəklər, özünəməxsusluqlar. Qəhrəmanlıq, humanizm, başqa xalqlara hörmət, düşmənlərə nifrət və s. keyfiyyətlərinin bədiiləşdirilməsi. Folklorun bir çox növlərinin bütün türklərdə müştərəkliyi. Türkiyə xalq ədəbiyyatı nümunələrinin Azərbaycan folkloru ilə oxşarlığı. Türkülər, bilməcələr, ninnilər, alqışlar, qarğışlar, atalar sözləri və deyimlər, təkərləmələr, əfsanələr, xalq hekayələri, aşıq poeziyasının Azərbaycan şifahi ədəbiyyatı nümunələri ilə bənzərliyi. Mani və bayatı oxşarlığı. Atalar sözləri və məsəllərdə ortaq mövzular. Müştərək türk dastanları. Ortaq türk gülüş qəhrəmanı Molla Nəsrəddin və Xoca Nəsrəddin. Türkiyədə Xoca Nəsrəddinin türk gülüş ənənəsinin Molla Nəsrəddin lətifələrində formalaşması. Hər iki gülüş qəhrəmanının gülüş ənənəsinin özünəməxsusluqları: ailə-məişət, ictimai-siyasi problemlər. Molla Nəsrəddinin və

Xoca Nəsrədinin və Bu Adamın fikralarında oxşar cəhətlər. Türkiyə və Azərbaycan aşiq ədəbiyyatının qədim kökləri və ənənələri. .(1),(5)

XIII-XIV əsr ədəbi əlaqələri. Nizami əsərlərinin türkcə tərcümələri.

Nizami və türk ədəbiyyatı. Türkiyə ədəbiyyatında Nizami məktəbinin nüfuzu və yayılması. Şairin əsərlərində türk həyatı, türk təfəkkürü. Türk adət-ənənələrinə rəğbət. Obrazlarının (Fərhad, Məcnun, Leyli, Bəhram, İsgəndər və b.) türk folklorunun qəhrəmanları kimi məşhurlaşması. Nizami təxəllüsünü daşıyan türk şairləri. F.M.Timurtaşın «Xosrov və Şirin» monoqrafiyası.

İki yolla (qismən və bütöv) tərcümə. Məsnəvi ədəbiyyatının ilk nümaəyndəsi Aşiq Paşanın «Leyli və Məcnun»dan bəzi hissələri çevirməsi. Gülşəhrinin «Bişnamə» dastanı Nizaminin «Yeddi gözəl»i. Nizami poemalarından tərcümə yolu ilə bəhrələnmə ənəsinin qüvvətlənməsi. A.S.Ləvəndin tədqiqatları. Nizamidən tərcümə yolu ilə faydalalananlar: Şahidi, Behişt, Həmdi və b. Ə.Şahidinin «Gülşəni üşşaq» əsəri və «Leyli və Məcnun» mövzusu. Şeyxininin «Xosrov və Şirin» tərcüməsinin poetik dəyəri. Y.Beqdeli tərəfindən Şeyxi və Nizami poemalarının müqayisəsi. F.Timurtaşın bu haqda məqalələri. M.F.Gürtüncanın tərcüməsinin S.Vurğun tərcüməsi ilə müqayisəsi. Ə.N.Tərmanın Nizamidən nəsrə tərcümələri. «Nizami divanı» (1944) kitabı. Yanlış və doğru tərcümələr. (12)

«Xəmsə» mövzuları və türk ədəbiyyatı. «Xəmsə» yazmaq ənənəsi bədii növ kimi. Türk dilində «Xəmsə» qələmə alanlar: H.Həmdi, Taşlıcalı Yəhya, Nəvizadə Ətəyi, Feyzi, Behişt, Çakəri, Əhməd Rizvan, Həyatı, Cəlili, Mündi, Arif Sələbi, Fəzli, Lamin və b.

Nizaminin Şərq bədii təfəkkür tarixinə gətirdiyi ideyalar. «Xəmsə»lərdə mövzu müxtəlifliyi. Türk epik şeirinə Nizami təsiri. Məhəbbət mövzusunun vüsət alması.

XIII əsrdən başlayaraq türk məsnəvi ədəbiyyatında yaranan məhəbbət dastanları: «Yusif və Züleyxa», « Süheyl və Növbahar», «Xurşid və Cəmşid», «Vamiq və Əzra», «Vərqa və Gülşah» və b. (12)

Füzuli və Türkiyə ədəbiyyatı. Divan ədəbiyyatının özəllikləri. Füzuli divan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi kimi. «Xəmsə» mövzusu. Bursalı Cəlilinin (XVI əsr) «Leyli və Məcnun» əsərinin Füzuli poeması ilə müqayisəsi. Füzulinin istifadə etdiyi və nəzirə yazdığı türkiyə şairləri. Xəyali Sultan Qanununun Bağdadda Füzuli ilə tanışlığı. Hər iki şairi birləşdirən cəhətlər. Şeyxinin «Xərnəmə»si və Füzulinin «Şikayətnamə»si. M.Bağı ilə Füzulinin bir-birinə bağlayan cəhətlər. (1), (13)

XVI-XVII əsr türk divan ədəbiyyatında qəsidə janrının nümayəndələri. Türkiyə şairlərinin Füzuli qəzəllərindən faydalanması. Ömər Nəfinin qəsidələri və Füzulinin qəzəlləri. Hər iki şairin şeirlərinin daxili qafiyə sistemində oxşarlıqlar. Şairlər sözün qiyməti haqda. «Bilir» rədifli şeirlərinin yaxınlığı. Yusif Nabinin «Xeyriyyə» məsnəvisində Füzuli ənənələri.

Lalə dövrü ədəbiyyatının nümayəndəsi Ə.Nədimin və Füzulinin lirik duyğulu şeirləri. Paralellər və müqayisələr. Şeyx Qalib yaradıcılığında Füzuli ənənələri. (1)

Türk sufizmi və Azərbaycan ədəbiyyatı. Orta Asiyada Əhməd Yəsəfi ilə başlayan sufi təriqətinin kiçik Asiyada (Anadoluda) Mövlanə Cəlaləddin Rumi, Yunis Əmrə kimi nümayəndələrinin yetişməsi. Şeirlərində həyatın, kainatın elm yolu ilə deyil, təsəvvüflə dərk olunmasının ortaya qoyulması. Türkiyə təkkə təsəvvüf ədəbiyyatının və Azərbaycan şeirinin başlıca ölçüləri.

C.Ruminin Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri Şəmsəddin Məhəmməd Təbrizi ilə tanışlığı və sıx əlaqələri. Y.Əmrənin Azərbaycan şeirinin gəlişməsinə güclü təsiri. C.Rumi, Y.Əmrənin yaradıcılığının Azərbaycan ədəbi prosesində mövqeyi. Şeyx

Qalib yaradıcılığında Füzuli ənənələri.Hər iki şairin qəzəllərində tipoloji oxşarlıqlar. (1),(17),(18),(20) (29)

XVII-XVIII əsrlərdə Türkiyə və Azərbaycan aşığı ədəbiyyatının nümayəndələri.

Qaracaoğlan və Azərbaycan.Aşığın özündən əvvəlki nəsildən bəhrələnməsi və sonradan gələn nümayəndələrə təsiri. Aşıq Qurbani və Qaracaoğlan yaradıcılığında tipoloji oxşarlıqlar. Qaracaoğlanın yaradıcılığında türk gözəllərinin təsviri. Aşıq-şair haqqında R.Mollovun tədqiqatları. Bənövşə şeirinin təhlili.

Türkiyədə keçirilən «Yunus Əmrə» günlərində Azərbaycan şairlərinin iştirakı. Şairə həsr olunmuş şeirlər. Bakıda C.Ruminin 800 illik yubiley təntənəsi (19-21 may 2007-ci il.) (1), (16), (26)

XIX əsr Türkiyə – Azərbaycan ədəbi əlaqələri. Türkiyə ədəbiyyatının «Sərvəti-fünun» dövrü. Türkiyə ədəbiyyatında yenilik. Yeni janr, yeni metodun ədəbiyyata gətirilməsi, ədəbi-bədii fikrin yeni istiqamətləri. Tofiq Fikrətin redaktor kimi fəaliyyəti. Yeni türk ədəbiyyatının Qərb ədəbiyyatı örnəklərinə söykənməsi. Yeni mərhələ şeirləri ilə Azərbaycan ədəbiyyatının həmin dövrdə inkişafında analogi yaxınlıqlar. Türkiyə şairləri Namiq Kamalın, Əbdülhəqq Hamidin, Tofiq Fikrətin Azərbaycan şairlərinə təsiri. Rasizadə M.Əkrəm və Azərbaycan ədəbiyyatı. Rasizadə Əkrəmin sentimental poeziya nümunələrindən mollaəsrəddinçilərin istifadəsi. Şairin «Yad et» tərcümə-şeirinə Azərbaycan şairlərinin (M.Ə.Sabir, Abbas Səhhət, Abdulla Şaiq, Məşədi Həbib Zeynalov) yazdığı nəzirələr.

N.Kamal və Azərbaycan satirası. N.Kamalın Azərbaycanla, Azərbaycan ədəbiyyatı və teatrı ilə bağlılığı. Satiriklərimizə təsiri. M.Ə.Sabirin şairin yaradıcılığına isti münasibəti. Şeirlərində onun ifadələrindən, fikirlərindən istifadə etməsi. XIX əsrin əvvəllərində N.Kamal və M.Ə.Sabir yaradıcılığında dövrün

mürəkkəb məsələlərinin əksi. «Hürriyyət qəsidəsi»nin M.Hadi yaradıcılığına təsiri. Hadinin 3-4 əsərində qəsidədən istifadə. (4)

XX əsr ədəbi əlaqələri. Bu dövr Türkiyə Azərbaycan ədəbi əlaqələrinin səciyyəvi cəhətləri. Müstəmləkə şəraitində olan, əsarətdə yaşayan Azərbaycanın Rusiya vasitəsilə Qərbbə üz tutması. Qərb ədəbiyyatının Azərbaycana təsiri. Türkiyə ədəbiyyatında da Avropalaşma meylləri. Tofiq Fikrət və Azərbaycan romantikləri. Azərbaycan romanlarının türk roman təsirindən qaynaqlanması. Tofiq Fikrət romanlarının səciyyəvi cəhətləri. T.Fikrət və H.Cavid. T.Fikrət və M.Hadi. T.Fikrət poeziyası və Azərbaycan şeirində tipoloji yaxınlıqlar. T.Fikrətin Azərbaycan şairləri ilə şəxsi əlaqələri. Əsərləri Azərbaycan dilində «Füyüzat»da nəşrləri. Ə.Hamid və Azərbaycan mətbuatı.

Racizadə Mahmud Əkrəmin «Yad et» şeirinin «Füyüzat»da yanlış verilməsi. M.Ə.Rasizadə və M.Ə.Sabir şeirinin müqayisəsi. A.Səhhətin, A.Şaiqin bu şeir haqda fikirləri.

M.A.Ərsoyun «İstiqlal marşı» və Əhməd Cavadın «Azərbaycan» himni. (2), (5), (6), (14), (23)

XX əsrin əvvəllərində Türkiyədə milli hərəkət

XX əsrin əvvəllərində Türkiyədə başlayan milli hərəkət. Türkçülük ideyalarının yayılması, onun ədəbi cərəyan səviyyəsinə yüksəlməsində Ziya Göyalpın rolu. Z.Göyalpın İran, Xərzəm, Azərbaycan, Türkiyədə yaşayan oğuzların birliyi, tarixi-mədəni eyniliyi haqda fikirləri. Türkçülük ideyalarını davam etdirənlər: Əhməd bəy Ağaoğlu, Əlibəy Hüseynzadə, İsmayıl bəy Qasıralı. Onların «Türk dərnişini» dərgisində fəaliyyəti. «Türkçülüyn əsasları» əsəri Azərbaycan dilində. (4), (6), (23)

Nazim Hikmət və Azərbaycan. N.Hikmətin Moskvadakı təhsil illərində Azərbaycanla əlaqəsi, Bakıya marağı. İlk dəfə Bakıya gəlişi (1927-ci il). Bakı neftçiləri və Azərbaycan zəhmətkeşləri ilə görüşü. Bakıya həsr etdiyi «Neftə doğru» və «Neftin cavabı» şeirləri. Azərbaycan şairləri və onların yaradıcılığı

haqa dəyərli fikirləri. Bakıya yenidən gəlişi (oktyabr 1957-ci il). «Bakıya gəlirəm» şeirinin əks sədası. «Qərribə adam» pyesinin M.Əzizbəyov adına Azərbaycan Dövlət Akademik Dram Teatrında tamaşası. M.Füzulinin 400 illik (1958), C.Cabbarlının 60 illik (1960), Axundovun 150 illik (1962) yubiley təntənələrində iştirakı.

«Günəşi içənlərin türküsü»nün Bakıda ilk nəşri (1928). Azərbaycanda nəşr olunan ikinci kitabı (1952).

N.Hikmət Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında. Ədəbiyyatşünas Ə.Mirəhmədovun, yazıçı Q.Musayevin, professor Cəfər xəndanın N.Hikmətin əsərləri haqda fikirləri. Nigar Rəfibəylinin şairin həyat və yaradıcılığı haqda məqalələri.

N.Hikmət Azərbaycan ədəbiyyatı haqqında. N.Gəncəvi, M.Füzuli, Vaqif, Sabir haqda fikirləri. M.Hüseyn, S.Rüstəmlə dostluğu. Füzuli, Axundov, C.Cabbarlı haqda Azərbaycanda nəşr olunan məqalələri. R.Rza və Əhməd Cəmilin poeziyası haqqında fikirləri. (4), (25)

R.N.Güntəkin və Azərbaycan. Azərbaycanda latın əlifbasına keçid illərində «Çalıquşu» və «Damğa» romanlarının ixtisarla jurnallarda Azərbaycancaya tərcüməsi. Güntəkinin əsərlərinin geniş yayılması və oxucular tərəfindən rəğbətlə qarşılanması. Güntəkin romanlarının həyatiliyi. Aşıqanə roman müəlliflərindən Rəşad Nurinin fərqi. «Çalıquşu» romanının əsl tənqid hədəfi. O zamankı Türkiyə maarif sisteminin vəziyyəti. O dövr Azərbaycan maarifi ilə əlaqələndirilməsi. Əsərdəki Fəridə obrazının Seville, Kamranın Balaşla müqayisəsi. Əsərin uğurlu taleyi. Azərbaycanlı tədqiqatçılar R.N.Güntəkinin romanlarının ideya-məzmunu haqda. (İ.Vəliyev). (4), (19)

Ə.Nesin və Azərbaycan. Əsərin dilimizə tərcüməsi, nəşri, tədqiqi və təbliği. Ə.Nesinin Azərbaycana gəlişi. Bakı haqqında xatirələri. Şair və yazıçılarımızla, qabaqcıl ziyalılarımızla görüşü. Azərbaycan ədəbiyyatşünasları Ə.Nesin haqda. «Taxtalıköydən məktublar» əsəri Azərbaycan dilində. (21), (22), (28)

Müasir dövrdə Türkiyə-Azərbaycan ədəbi əlaqələri. Türkiyədə Azərbaycan Azərbaycanda Türkiyə ədəbiyyatına olan sonsuz marağ. Tanınmış Türkiyə ədibi Yavuz Bülənd Bailerin 3 dəfə Bakıya gəlişi. Onun «Can Azərbaycan» kitabı. Azərbaycan – Türkiyə ədəbi əlaqələrinin möhkəmlənməsində xidmətlərinə görə R.Z.Xəndanın Atatürk mükafatı (1988), B.Vahabzadənin Atatürk qızıl medalı ilə təltifi. Azərbaycan oxucularının Türkiyə yazıçı və şairlərinin əsərlərinə marağın daha da artması. İbrahim Şinasi, Tofiq Fikrətin, Namiq Kamal, Xalidə Ədib, N.Hikmət, R.N.Güntəkin, Orxan Kamal, Əziz Nesin, Orxan Pamukun əsərlərinin Azərbaycanda nəşrləri. Türkiyədə «Azərbaycan türkləri» (1988) jurnalının nəşri. Azərbaycanlı dilçi və ədəbiyyatşünas alimlərdən: T.Hacıyev, K.Vəliyev, S.Cəmşidov, X.Koroğlu, Anar, Musa Yaqub haqqında yazılar.

Yeni müstəqillik dövrü ədəbi əlaqələri. Fərdi əlaqələr.İmdat Avşarın yaradıcılığında Qarabağ mövzusu. Orxan Pamukun Azərbaycana gəlişi. «İstanbul: xatirələr və şəhər» adlı əsərində şəhərinin melanxolik ruhunun təsviri. Mədəniyyətlərinin toqquşması və qovuşmasının simvolları. 2006-cı ilin Nobel mükafatı laureatı. O.Pamukun «Qara kitab», «Mənim adım qırmızı», «Qar» romanlarının Azərbaycan dilinə tərcüməsi. Yəhya Akengin, Çingiz Bəktaş ilə əlaqələr. M.Fazilin əsərlərinin tərcümələri. Tədqiqlər. Çoxsaylı məqalələr yazılması. Elmi araşdırma aparılması. Monoqrafiyaların çap olunması. (2), (5), (6), (19)

Sərbəst iş mövzuları:

- 1.Azərbaycan-Türkiyə ədəbi əlaqələri tarixindən
- 2.Azərbaycan və Türkiyə folkloru
- 3.Nizami və türk ədəbiyyatı
4. Xəmsə mövzuları və türk ədəbiyyatı

5. Füzuli və Türkiyə ədəbiyyatı
6. C.Rumi və Şəms Təbrizi
7. Qaracaoğlan və Azərbaycan
8. M.A.Ərsoy və Ə.Cavad
9. N.Hikmət və Azərbaycan
10. O.Pamuk və Azərbaycan

ЯДЯБИЙАТ:

ƏSAS:

1. A.Abi Aydın. Türkiyə ədəbiyyatı tarixi. I cild. Bakı: "Tural" NPM, 2005, 455 s.
2. A.Abi Aydın. Türkiyə ədəbiyyatı tarixi. II cild. Bakı: Bakı Universiteti nəşr., 2007, 280 s.
3. P. Xəlilov, K.Nəcəfova. Türkiyə ədəbiyyatından seçmələr müntəxabatı. BDU nəşr., 2004, 132s
4. E.Quliyev. Türk xalqları ədəbiyyatı, Bakı, Apostoroff, 2014, 612s.
5. Abdullayev M. Azərbaycan-Türkiyə əlaqələri. Bakı, Mütərcim, 1980, 205s.
6. Nəcəfova K. Azərbaycan-Türkiyə ədəbi əlaqələrinə dair, Bakı, Elm və təhsil, 2011, 71s.

ƏLAVƏ:

7. Araslı H. Nizaminin həyat və yaradıcılığında «Azərbaycan», Bakı, 1946, №10.
8. Araslı H. Nizami əsərlərinin ilk türk tərcümələrindən. Azərbaycan SSR EA-nın «Xəbərlər»i, Bakı, 1975, №4.
9. Araslı H. Nizami türk dilində. «Ulduz», Bakı, 1979, №2.
10. Araslı H. Füzuli və türk ədəbiyyatı. Bakı, 1984
11. **Araslı H.**
12. Araslı N. Nizami və türk ədəbiyyatı, Bakı, Elm, 1980, 205s
13. Aydın Abi Aydın. Füzuli və Türkiyə poeziyası. Bakı, Ozan, 2002, 279s.
14. Aydın Abi. Sərvəti-fünun ədəbiyyatı, Bakı, Təknur, 2013. 264s., səh. 80-92

15. Azərbaycan ədəbiyyatı tarixi, Bakı, 1943.
16. Azərbaycan folkloru və aşıq yaradıcılığı, Bakı, ADU nəşr., 1989, 88s; s.5-67s.
17. Cəfərov M. "Eşq pərvanəsi", Bakı, Nurlar, 2007
18. Cəlaləddin R. "Məsnəvidən hekayələr", Bakı, Qanun, 2014, 338s
19. Əhmədov Ə. R. Nurinin romanları, Bakı, Az. SSR EA nəşr., 1965, 170s.
20. Əmrahoğlu A. Türk xalqları ədəbiyyatı, Bakı, Elm və təhsil, 2009, 148s
21. Əziz Nesin. Hekayələr. Az. Döv. Nəşr, Bakı, 1985, 163s
22. Əziz Nesin, Seçilmiş əsərləri, Bakı, "Şərq-Qərb", 2008, s.4-8
23. Göyalp Z. Türkçülüyn əsasları, s.5
24. Hacıyev H. Dostluq və əməkdaşlıq telləri, Bakı, Azərnəşr, 1985
25. Hikmət N. "Seçilmiş əsərləri", I və II cild, Az. Döv. Nəşr-ı, Bakı, 1960-1963, 393s.
26. Qaracaoğlu "Şeirlər", Bakı, Şərq-Qərb, 2006, 254s.; s.4-194
27. Quluzadə M. Nizami Gəncəvi. Bakı, 1953
28. Taxtalıköydən məktublar. Bakı, Azərb. Nəşr., 1981, 125s
29. Yunis Ə. "Güldəstə", Bakı, Yazıçı, 1992, 232s.